

¹ A cikk a magyar nép nyomoráról és a segítség sürgösségéről szól. Károlyiné ezekben a napokban több befolyásos ismerőst is megkereste ez ügyben, mások mellett Noel-Baker külügyi államtitkárt is. Egy héttel később, január 17-én Orwellnek nagy cikke jelent meg a *Tribune*-ben *The Politics of Starvation* (A kiéhezetés politikája) címmel, melyben egy magas rangú angol tábornoknak válaszol, aki kifogásolta, miért küld a nélkülöző Anglia élelmiszersegélyt a németeknek, hogy egy emberöltő múltán legyen erejük új háborút csinálni. Orwell itt nyilván felhasznalta Károlyiné adatait, például mikor azt írja: „Novemberben Budapesten bezártak a patikák, mert elmaradtak a szállítások, a kórházaknak se ablakuk, se tüzelőjük, de még érzéstelenítőszerük sincs, számítások szerint 30 000 hajléktalan gyerek járja a várost, egy részük bűnözőbandákká szerveződve. Decemberben független figyelők állapították meg, hogy hacsak nem érkeznek gyorsan friss élelmiszer-tartalékok, a télen egymillió magyar fog éhenhalni.” Ezután Orwell keményen bírálja azokat, akik úgy akarják növelni a vesztes államokban a nyugati befolyást, hogy nem segítenek az éhezőkön. 1946. december 20-án ismét visszatért a *Tribune*-ben Anglia felelősségére: Magyarországról kapjuk a karácsonyi pulykát, írja, miközben a magyar írók és újságírók éheznek és ruhasegélyért könyörögnek. (Mindkét írás megjelent kötetben is: *The Collected Essays, Journalism and Letters of George Orwell*, IV. 1968. 82–85., 258.)

180. ERICH WEISS KÁROLYI MIHÁLYHOZ

(London, 1946. január 8.)

Dear Count Károlyi,

The name of Professor Dr. K. Goldziher (formerly Budapest University) might be known to you.¹

He is a dear friend of mine. I am, moreover, indebted to him for steps he has taken on my behalf in 1939.

The war being ended I wired and got now the following reply over HIAS-ICR:² „Please search after my wife Elisabeth (1893) and son Alexander (1922). They were deported to Germany. Am robbed out perfectly, whole library burnt out. Suffer great needs. Many thanks, cannot send detailed answer. Dr. Charles Goldziher, Budapest, Andrassy út 37.” (The library contained 9000 mathematical books and was of international fame.)

I most ardently desire to comply with the above request but have no experience how to proceed. Being aware, however, of your presence in this country I venture to submit this to you.

Anticipating all my thanks for any help, recommendation or advice I am, dear Count Károlyi most respectfully yours

PIL 704. f. 82. ó. e. (eredeti)

*

Kedves Károlyi gróf,

Ön bizonyára ismeri dr. Goldziher K. professzor nevét (korábban a budapesti egyetemen volt).¹

Kedves barátom. Mi több, hálával tartozom neki azokért a lépésekért, melyeket 1939-ben tett érdekemben.

A háború vége után táviratoztam, és most a következő választ kaptam a HIAS-ICR² útján: „Kérem érdeklődjön feleségem, Erzsébet (1893) és Sándor fiam (1922) után. Németországba deportálták őket. Engem teljesen kifosztottak, egész könyvtáram leégett. Sokat nélkülözök. Sok köszönettel, részletes választ nem tudok küldeni. dr. Károly Goldziher, Budapest, Andrassy út 37.” (A könyvtár 9000 matematikai könyvet tárolt, és nemzetközi hírű volt.)

Nagyon szeretnék megfelelni a fenti kérésnek, de nincs tapasztalatom, hogyan kell eljárni. Miután tudom, hogy Ön Angliában tartózkodik, bátorkodom ezzel Önhöz fordulni.

Előre is köszönve minden segítséget, ajánlást vagy tanácsot, maradok, kedves Károlyi gróf

¹ Goldziher Károly matematikus, az orientalista G. Ignác fia a forradalmak után a húszas években emigrációban élt, és kapcsolatban állt Károlyival (amiről a levélíró nyilván tudott) Erre lásd a levelezés II. kötetét, 131., 145., 156., 172., 187., 502., 1060. Hazatérése után 1935-től a Műegyetem rk. tanára, a háború után rendes tanár, a matematikai tudományok doktora.

² Feltehetően a Vöröskereszt nemzetközi kereső szolgálatának (hibás) rövidítése.

181. KÁROLYI MIHÁLY TÁVIRATA BÖHM VILMOSHOZ

(London, 1946. január 11.)

In the interest of help you ask, ask Hungarian Foreign Secretary or Prime Minister to send me telegram like yours. I will try my best. Latest date of my arrival beginning March. Convey my deepest sympathy to Hungarian people.¹

PII. 283. f. 12/46. ó. e.

*

Az általad kért segítség érdekében kérd meg a magyar Külügyminisztériumot vagy a miniszterelnököt, hogy küldjön nekem a tiedhez hasonló táviratot, meg fogom kísérelni a tőlem telhető legtöbbet. Megérkezésem legkésőbbi dátuma március eleje. Közöld a legteljesebb rokonszenvedem a magyar néppel.¹

Történeti Hivatal K 747 (egykorú fordítás angolból)

¹ A távirat magyar fordítása megtalálható az ÁVO iratai között (*Történeti Hivatal K 747*).

182. KÁROLYI MIHÁLY TÁVIRATA BÖLÖNI GYÖRGYHÖZ

(London, 1946. január 11.)

Megkaptam leveledet, (légi) postán válaszolok. A legkésőbbi napja az érkezésemnek március. Szívélyes üdvözetek mindenkinek.

Történeti Hivatal K 747 (egykorú másolat)

183. KÁROLYI MIHÁLY ELLEN WILKINSONHOZ

(Ewshott, 1946. január 14.)

Dear Ellen Wilkinson,

May I approach you on a matter of a most urgent appeal which has just reached me from Hungary? I enclose the text of a wire signed by Vilmos Böhm, former Minister of War in my cabinet (1918) and a leading member of the Socialdemocratic Party of Hungary. Böhm has recently returned to his native country after 26 years of exile. I understand he has been appointed Hungarian Minister in Stockholm.